

ارزشیابی کیفیت برنامه تعالی مدرسه بر اساس مدل سیپ در مدارس متوسطه

شوبو عبدالملکی^{۱*}، فخرالسادات نصیری ولیک بنی^۲، محمدرضا اردلان^۳ و افشین افضل^۴

Received: 18/12/2017

صفحات: ۴۳-۶۱

دریافت مقاله: ۱۳۹۶/۰۹/۲۷

Accepted: 01/03/2018

پذیرش مقاله: ۱۳۹۶/۱۲/۱۰

چکیده

رویکرد این پژوهش ارزشیابی است. ابتدا بر اساس روش تحقیق کیفی تحلیل مضمون حاصل از منابع مرتبط با موضوع و مصاحبه نیمه ساختاریافته با اساتید صاحب نظر، ابزار اندازه گیری تدوین شد و در مرحله کمی از رویکرد ارزیابی استفاده شد. مصاحبه شونده‌گان در مرحله کیفی ۲۰ نفر از اساتید علوم تربیتی و متخصصان برنامه تعالی مدرسه بودند که به صورت هدفمند انتخاب شدند. بر اساس داده‌های بخش کیفی، پرسشنامه ۹۴ سؤالی ساخته شد و بین ۶۵۶ نفر از کارشناسان، مدیران و معلمان مدارس متوسطه دوم استان‌های کردستان، همدان و کرمانشاه که به صورت نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی انتخاب شده بودند، اجرا شد. روایی پرسشنامه از لحاظ صوری، محتوایی و سازه مورد تأیید اساتید علوم تربیتی قرار گرفت و پایایی آن نیز بر اساس آلفای کرونباخ ۰/۸۳ محاسبه شد. جهت تحلیل داده‌ها از آزمون دوجمله‌ای، تحلیل عاملی تأییدی، نمره Z، تحلیل واریانس مکرر استفاده شد. نتایج پژوهش مؤید مطلوبیت شاخص‌های نکویی بر ارزش و اعتبار مقیاس ارزشیابی در قالب ۱۹ مؤلفه و ۸۵ نشانگر بود. نمرات Z، زمینه، درون‌داد و فرایند برنامه را پایین‌تر از میانگین در سطح ضعیف و برون‌دادها را بالاتر از میانگین در سطح مطلوب نشان داد. نتایج معادلات ساختاری حاکی از ارتباط مثبت و معنادار عوامل مدل سیپ در کیفیت برنامه تعالی مدرسه بود، لذا نظام آموزشی می‌تواند با اصلاح و بهبود هر کدام از این عوامل، برنامه تعالی مدرسه را ارتقا دهد.

کلید واژگان: ارزشیابی، برنامه تعالی مدرسه، مدل سیپ.

۱. دانشجوی دکترا مدیریت آموزشی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران.

*نویسنده مسئول: Email : sh_maleki88@yahoo.com

این مقاله مستخرج از رساله دکترا مدیریت آموزشی دانشگاه بوعلی سینا است.

۲. دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران.

۳. دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران.

۴. استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران.

مقدمه

دستیابی به ارزش‌های بنیادین و محقق کردن اهداف هر سازمان مستلزم تدوین برنامه‌های استراتژیک و اجرای کامل آن‌هاست. نظام آموزشی نیز برای حرکت به سمت تعالی، ناگزیر از استقرار برنامه‌های نوین مدیریتی هستند (Saraydarian, 2015). در حال حاضر یکی از مهم‌ترین و اثربخش‌ترین برنامه‌ها در راستای بهبود کیفیت نظام آموزشی، برنامه تعالی مدرسه است (Mohebbi, Mesgarzadeh & Momen Kia, 2015). برنامه تعالی مدرسه، نوعی ساختار مدیریتی است که با الهام از مدل تعالی سازمانی به منظور اجرا در سراسر کشور طراحی گردید و با تکیه بر سند تحول بنیادین، شرایطی را فراهم می‌آورد تا کلیه عوامل مؤثر در مدرسه ضمن شناسایی ظرفیت‌های داخلی و پیرامونی خود، در زمره مدارس پویا، موفق، ممتاز و متعالی قرار گیرند (Ministry of Education, 2014).

علیرغم اهمیت برنامه‌های تدوین‌شده در سازمان آموزش و پرورش، زمانی ارائه برنامه‌ای منطقی است که محتوای آن در راستای نیازها، تبدیل نیازها به محتوای برنامه، اجرای مؤثر برنامه، بسترسازی لازم و استفاده از مقیاس مناسب برای ارزشیابی اثربخشی باشد، به طوری که همواره پرسش‌هایی همچون، سهم برنامه در بهبود محصول یا خدمات تولیدشده و کاستی‌ها و قوت‌های برنامه مطرح می‌شود (Balabonien & Vecerskiene, 2014: 605). از آنجاکه اجرای هر برنامه متضمن سرمایه‌گذاری هنگفت و صرف زمان خدمتی نیروی انسانی فعال است. برای کاهش این پیامدها و یکی از راه‌های مقابله با برنامه‌های ناکارآمد، ارزشیابی ۲ به موقع سازمان و عملکرد آن است. ارزشیابی از مهم‌ترین مراحل برنامه‌ریزی آموزشی است که انجام صحیح آن اطلاعات بسیار مفیدی را درباره چگونگی برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های آموزشی در اختیار گذاشته (Kiamanesh, 2013) و عامل مؤثری در سنجش عملکرد و میزان تحقق اهداف برنامه‌هاست (Moullin, 2004). مدل سیپ از جمله الگوهای ارزشیابی است که با تأکید بر مشاهدات منظم، روایی درونی و بیرونی مدل مناسبی برای ارزشیابی برنامه‌های آموزشی است (Agrawe, 2008). به عقیده (Turk, 2008) ارزشیابی مبتنی بر مدل سیپ در برانگیختن نظام آموزشی به مطالعه فرصت‌ها و چالش‌ها و تلاش برای بهبود فرایندها نقش مؤثری دارد به عقیده (Stufflebeam & Webster, 1986) ارزشیابی، فرایند تعیین کردن، به دست آوردن و فراهم ساختن اطلاعات توصیفی و قضاوتی در مورد ارزش و مطلوبیت هدف‌ها، طرح، اجرا و نتایج به منظور هدایت تصمیم‌گیری، خدمت به نیازهای پاسخ‌گویی و درک بیشتر

1.School Excellence

2.Evaluation

پدیده‌های مورد بررسی است. در مدل سیپ چهار عنصر کلیدی ارزشیابی عبارت‌اند از: (۱) زمینه، نیازها و مسائل مربوط به حوزه تعریف‌شده را موردسنجش قرار می‌دهد؛ (۲) درون داد یا تصمیم‌گیری در مورد استراتژی‌ها و طرح‌ها، تمام عوامل مؤثر برای رسیدن به هدف‌های برنامه از قبیل راهبردهای آموزشی، تهیه منابع مالی و امکانات کمک‌آموزشی، آموزش نیروی انسانی و جدول زمان‌بندی اجرای برنامه را موردسنجش قرار می‌دهد؛ (۳) فرایند، با استفاده از مشاهده مستقیم و دقیق، چگونگی اجرای برنامه از ابعاد مختلف را شناسایی و با آنچه در برنامه پیش‌بینی‌شده مورد مقایسه قرار می‌دهد؛ (۴) برون داد، نتایج حاصل از اجرای برنامه را موردسنجش قرار می‌دهد (Kiamanesh, 2013).

در یک مطالعه (Khosroupour, 2011) به کارگیری اصول مدیریت کیفیت گرا از سوی مدیران دوره متوسطه شهر زاهدان را مورد بررسی قرار داد و نتایج نشان داد که بیشتر مدیران از اصول و روش مدیریت کیفیت اطلاع دارند و آن را به کار می‌برند. (Soltanizadeh, 2013) در مطالعه‌ای یافت که بین فرهنگ‌سازمانی، استفاده از فناوری اطلاعات، اعتماد به همکاران، تعهد سازمانی و مدیریت کیفیت جامع رابطه معنی‌داری وجود دارد. تحقیق (Sadat, 2013) حاکی از آگاهی بالای مدیران از مدل تعالی و بالأخص موفقیت از طریق استعداد کارکنان بود. در یک مطالعه (Chavoshi Hosseini, 2014) مؤلفه‌های فضای مدرسه، ارزشیابی، امکانات و فناوری را عامل کیفیت‌بخشی مدرسه معرفی کرده است. (Shirbagi & etal, 2016) شاخص‌های مدیریت کیفیت مدارس متوسطه شهر کوه‌دشت از دیدگاه مدیران و معلمان را خوب اما از نظر والدین و دانش‌آموزان را ضعیف ارزیابی کردند. در تحقیقی (Tee, Chan, 2008) با عنوان مطالعه مدل تعالی مدارس در سنگاپور، وضعیت آن را در سطح مطلوب نشان دادند. (Chan, 2008) در مقایسه مدل تعالی مدرسه سنگاپور با مدیریت مدرسه محور هنگ‌کنگ نشان داد که رویکرد سنگاپور و هنگ‌کنگ هر دو بر اساس تمرکززدایی اما باهدف متفاوت بود. انعطاف‌پذیری برنامه، استقلال مدارس در پاسخ‌گویی به نیازهای دانش‌آموزان و مدیریت کارکنان خود از وجوه تشابه برنامه دو جامعه مذکور بود. هر دو سنگاپور و هنگ‌کنگ با چالش‌های مشابه عرصه اقتصادی مواجه هستند و هر دو آن‌ها عدم تمرکز قدرت در نظام آموزش و پرورش برای برطرف کردن چالش اقتصادی و ارتقاء انعطاف‌پذیری و نوآوری را اتخاذ کرده‌اند. (Susan, 2011) در تحقیق خود ساختار سازمانی، فضا، توجه به نیازهای ذینفعان را از زمینه‌ها، فرهنگ‌سازمانی، فناوری اطلاعات، برنامه‌های آموزشی را درون داد، آموزش و یادگیری، غنی‌سازی برنامه، راه‌اندازی، بهداشت، توسعه مهارت‌ها، مشارکت و نوآوری را از پیامدهای تعالی مدرسه معرفی کرده است.

در پژوهشی (Amani, Asee, 2013) در پی انتخاب برترین ها بر اساس حرفه تدریس و معیارهای منصفانه و شفاف را عامل بهبود تعالی معلمان اعلام کردند. (Chiş, Bocoş, 2015) نیازسنجی، فرصت‌های آموزشی، منابع پشتیبانی و مشارکت ذینفعان در تدوین برنامه، (Mohd, Mokhtar, Zainol, Hanafiah, 2015) رهبری، فرهنگ، اهداف و استراتژی، مدیریت منابع، مدیریت تغییر، نوآوری، کارمند محوری، مشتری محوری، Isti Hidayah, (2015) طراحی برنامه‌های آموزشی با مشارکت معلمان و گروه‌های تیمی معلمان، (2016) عوامل انگیزشی و غنی‌سازی برنامه‌ها را از عوامل مؤثر در تعالی مدرسه معرفی کرده‌اند. (Tolley, Flecknoe, 2016) نظارت مستمر، تشویق، مشارکت ذینفعان در تدوین برنامه، تأمین بودجه و تأکید بر فرایند برنامه به جای نتایج را از عوامل مؤثر و کمبود تجهیزات پشتیبانی را از موانع این برنامه معرفی کرده‌اند.

از آنجاکه از تصویب و اجرای برنامه تعالی مدرسه بیش از ۳ سال می‌گذرد، علیرغم اهمیت پایش مستمر برنامه تعالی مدرسه، مقیاس مهمی جهت سنجش این مهم در دسترس نیست و از طرفی با جستجوی محقق در بانک‌های اطلاعاتی به نظر می‌رسد که مطالعات چندانی در داخل و خارج کشور در ارتباط با ارزشیابی برنامه تعالی مدارس انجام نشده است، بنابراین موضوع پژوهشی جدید بوده، لذا با ارزشیابی این برنامه، نتایج پژوهش می‌تواند راهکارهای مناسبی جهت تصمیم‌گیری‌های بعدی در رابطه با این برنامه در اختیار متولیان آموزش و پرورش قرار دهد. همچنین با توجه به این‌که نظام آموزش متوسطه یکی از حساس‌ترین مراحل آموزش و پرورش هر کشور می‌باشد. چراکه این مرحله از آموزش، دوره آماده‌سازی دانش آموزان جهت ورود به بازار کار و یا برای ادامه تحصیل در آموزش عالی می‌باشد، بنابراین هدف اصلی این پژوهش، بررسی وضعیت برنامه تعالی مدرسه بر اساس مدل ارزشیابی سیپ بوده است. با توجه به اهداف مذکور، پرسش‌های پژوهشی زیر مدنظر است:

- ۱) شاخص‌های بیانگر ارزشیابی برنامه تعالی مدرسه بر اساس مدل سیپ کدامند؟
- ۲) مدل روابط عوامل مدل سیپ در ارزشیابی برنامه تعالی مدرسه تا چه حد از اعتبار و پایایی لازم برخوردار است؟
- ۳) وضعیت کیفیت برنامه تعالی مدرسه بر اساس مدل سیپ چگونه است؟

روش‌شناسی

این پژوهش با توجه به این‌که درصدد ارائه اطلاعات سودمند برای اجراءات در زمره تحقیقات کاربردی است. به دلیل قضاوت در مورد برنامه تعالی مدرسه، جزء تحقیقات ارزشیابی است. به این صورت که ابتدا با استفاده از تحلیل مضمون حاصل از منابع مرتبط با موضوع و مصاحبه نیمه ساختاریافته با اساتید صاحب‌نظر ابزار اندازه‌گیری تدوین‌شده و در مرحله کمی، یافته‌های اولیه و احصاء شده از مرحله کیفی مورد آزمون قرار می‌گیرد.

(۱) بخش کیفی: مشارکت‌کنندگان بالقوه این پژوهش در بخش اساتید شامل ۱۰ نفر از اساتید علوم تربیتی دانشگاه بوعلی سینا همدان، دانشگاه شهید رجایی تهران و دانشگاه فرهنگیان سنجند و در بخش متخصصان برنامه تعالی مدرسه شامل ۱۰ نفر از کارشناسان و ارزیابان برنامه تعالی کردستان، همدان و کرمانشاه بود که با استفاده از نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. مصاحبه‌شوندگان در بخش اساتید بر اساس پایه شامل ۵۰٪ استادیار و ۵۰٪ دانشیار و بر اساس رشته تحصیلی ۵۰٪ مدیریت آموزشی، ۴۰٪ برنامه‌ریزی درسی و ۱۰٪ سنجش و اندازه‌گیری بودند. همچنین در بخش متخصصان برنامه تعالی مدرسه مصاحبه‌شوندگان بر اساس مدرک شامل ۲۰٪ دکترا، ۲۰٪ دانشجوی دکترا، ۵۰٪ کارشناسی ارشد و ۱۰٪ کارشناسی و بر اساس رشته ۵۰٪ مدیریت آموزشی، ۳۰٪ برنامه‌ریزی درسی، ۱۰٪ برنامه‌ریزی آموزشی و ۱۰٪ امور تربیتی بودند. سؤالات مصاحبه برگرفته از ۱۱ سؤال باز پاسخ و به‌صورت نیمه ساختاریافته بود، مصاحبه‌ها رودررو و عمیق بود که با طرح پرسش‌های بازبین ۶۵ تا ۷۵ دقیقه انجام شد؛ گاه مصاحبه‌ها به‌منظور به اشتراک‌گذاری یافته‌های مقدماتی، تکمیل، اصلاح و جرح و تعدیل داده‌ها تکرار می‌شدند. از مشارکت‌کنندگان درباره تجاربشان، مشاهداتشان از مصادیق و راهبردها، عوامل بازدارنده و مشکلات و پیامدهای احتمالی فرایند برنامه تعالی مدرسه سؤال می‌شد. شایان‌ذکر است اشباع نظری مؤلفه‌ها در مصاحبه ۲۵ برای پژوهشگر به دست آمد، اما پژوهشگر پس از آن سه مصاحبه تکمیلی با مصاحبه‌شوندگان نیز انجام داد، فرایند تمامی مصاحبه‌ها ضبط و سپس پیاده شد. تمام مصاحبه‌شوندگان از قبل و به‌وسیله پست الکترونیکی در جریان هدف و سؤالات مصاحبه قرار گرفته و پس از پیگیری تلفنی و اعلام موافقت افراد و تعیین مکان و زمان ملاقات، مصاحبه برگزار شد:

داده‌های کیفی پژوهش:

در این قسمت مضامین فراگیر (عوامل) شامل چهار مضمون زمینه، درون داد، فرایند و برون داد است، و برای هرکدام از این چهار مضمون نیز مضامین سازمان‌دهنده (ملاک‌ها) و

مضامین پایه (نشانگرها) تدوین گردیده که در جدول (۱) نشان داده شده است در نتیجه چارچوب اولیه ابزار ارزشیابی برنامه تعالی مدرسه بر اساس مدل سیپ شکل گرفت. جهت تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی از روش تحلیل مضمون^۱ استفاده شد، بدین صورت که ابتدا واحد تحلیل به صورت سطر به سطر یا عبارت به عبارت بود ثبت شد (مضامین پایه)، سپس مقوله‌های ایجاد شده در مضامین پایه به صورت یک شبکه مرتبط به هم ایجاد گردید و مضامین فراگیر تدوین و در نتیجه ابزار اندازه‌گیری طراحی شد (Braun & Clarke, 2006).

یافته‌های بخش کیفی

سؤال اول: شاخص‌های بیانگر ارزشیابی برنامه تعالی مدرسه بر اساس مدل سیپ کدامند؟

جدول (۱): چارچوب نهایی مضامین پایه، سازمان دهنده و فراگیر در ارزشیابی برنامه تعالی مدرسه بر اساس مدل سیپ

مضامین فراگیر	مضامین سازمان دهنده	مضامین پایه
زمینه	نیازسنجی	نیاز به تدوین برنامه، کفایت تحقیقات برای تدوین برنامه، تناسب برنامه با نیازهای آموزشی، بررسی منظم نیازهای علمی متخصصان، مشارکت در تعیین اولویت‌ها
	اهداف	قابل وصول بودن، تناسب با پیشرفته‌های علمی، بیان واضح و روشن، توجه به نیازهای جامعه، توجه به امکانات ذینفعان، توجه به نیازهای آینده، گنجاندن سطوح مختلف
	عوامل فرهنگی	زمینه فرهنگی متناسب با جامعه ایرانی، تقویت ارزش‌های اسلامی، افزایش استقلال و خودباوری، احترام به تفاوت‌های فرهنگی
	عوامل اجتماعی	تبادل تجربه با سایر نهادها، تقویت انسجام گروهی، افزایش مسئولیت‌پذیری، اهمیت دادن به جایگاه معلم، ایجاد جو مثبت در مدارس
	عوامل اقتصادی	افزایش درآمذایی مدرسه، تقویت رویکرد کارآفرینی، افزایش استفاده بهینه از تجهیزات مدرسه، توجه به عوامل معیشتی معلمان
	قوانین و مقررات	تصویب قوانین و آیین‌نامه‌های تسهیل‌کننده، انتخاب مدیران بر اساس ضوابط، تجدیدنظر در قوانین و مقررات، تمرکززدایی و اعطای اختیارات به مدیران

درون داد	محتوا	انطباق محتوا با اهداف برنامه، وضوح و روشنی محتوا، تناسب محتوا با حجم تعیین شده، هماهنگی محتوا با پیش نیازهای مخاطبان، پاسخگویی محتوا به انتظارات و نیازهای آموزشی، انعطاف پذیری محتوا نسبت به خلاقیت
	منابع انسانی	استفاده از نیروی انسانی شایسته در تدوین برنامه استفاده از مدرسان متخصص، به کارگیری مدیران متخصص، تعدیل مدیران بی صلاحیت
	منابع کالبدی	تناسب برنامه با تجهیزات مدرسه، افزایش امکانات رایانه‌ای مدارس، تقویت امکانات و فضای ورزشی تفریحی مدرسه
	منابع مالی	اعتبار جهت اجرای دوره‌های آموزشی، تناسب بودجه با نیازهای آموزشی، تناسب بودجه با نیازهای پژوهشی، تناسب بودجه با فعالیت‌های مکمل، رضایت از پرداخت حق‌الزحمه، بودجه تشویق و ترغیب برنامه، تسهیلات شرکت در همایش‌های علمی
	منابع زمانی	تناسب محتوا با زمان اجرا، تناسب زمان بازدید با شرایط مدرسه، فرصت اصلاح و بازنگری
	منابع اطلاعاتی	توجه برنامه، کیفیت منابع کتابخانه‌ای، تقویت هوشمند سازی، استفاده بهینه از فناوری اطلاعات، وجود امکانات مناسب سخت‌افزار و نرم‌افزار
فرایند	یاددهی یادگیری	شایستگی علمی مدرسان، توجه مدرسان به تناسب مطالب نظری و عملی، تغییر برنامه مدرسان بر اساس نیاز آموزشی مخاطبان، کیفیت روش‌های تدریس مدرسان، کیفیت کارگاه‌های آموزشی، توانایی انتقال مفاهیم، توانایی ایجاد انگیزه در مخاطبان
	نظارت	میزان تخصص ارزیابان، تناسب ارزیابی با ملاک‌های برنامه، تناسب ارزیابی با امکانات و سطح مدرسه، بهبود نظام مستمر ارزیابی عملکرد
	فعالیت‌های مکمل	برنامه‌ریزی اوقات فراغت، ایجاد فضا و امکانات، مفرح سازی برنامه‌های اجرایی مدارس، کیفیت فعالیت‌های مکمل، افزایش تشکل‌های دانش‌آموزی
	نظام انگیزش	تقویت نظام پاداش و تنبیه، تقویت انگیزه‌های درونی کارکنان مدرسه، تقویت انگیزه‌های بیرونی، افزایش شرکت در کنفرانس‌ها و کارگاه‌ها
	خلاقیت	افزایش ریسک‌پذیری، تقویت توانایی حل مسئله، افزایش تولید ایده‌های نو
برون داد	نوآوری سازمانی	تولید دانش جدید، تولید دست‌سازه، ارتقای نظام انتقادات و پیشنهادات، تقویت نگرش یادگیری مادام‌العمر، افزایش تمایل به تغییر و توسعه شغلی، تقویت تفکر سیستمی
	عملکرد تحصیلی	افزایش نرخ قبولی، کسب امتیاز در المپیادهای آموزشی، تقویت نگرش مثبت به یادگیری
	ارتقای حرفه‌ای	افزایش صلاحیت‌های حرفه‌ای، تقویت مسئولیت‌پذیری، تقویت پاسخگویی کارکنان
	توسعه مشارکت	تقویت آموزش خانواده، جذب کمک‌های مردمی، افزایش مشارکت در امورات مدرسه
	سلامت روان	کاهش ناهنجاری‌های رفتاری، مقابله با استرس، افزایش رعایت موازین بهداشتی مدرسه، افزایش احساس امنیت روانی در مدرسه

جدول ۱، نتایج تحلیل مضمون را نشان می‌دهد که در بخش مضامین پایه ۹۴ مضمون به‌عنوان نشانگرهای ارزشیابی کیفیت برنامه تعالی مدرسه شناسایی شده و در بخش مضامین سازمان دهنده ۲۲ مضمون در قالب ملاک‌های نیازسنجی، اهداف، عوامل فرهنگی، عوامل اجتماعی، عوامل اقتصادی، قوانین و مقررات، محتوا، منابع انسانی، کالبدی، مالی، زمانی، اطلاعاتی، آموزش، نظارت، فعالیت‌های مکمل، انگیزش، خلاقیت، نوآوری سازمانی، عملکرد تحصیلی، ارتقاء حرفه‌ای، مشارکت و سلامت روان و ۴ مضمون فراگیر در قالب عوامل زمینه، درون داد، فرایند و برون داد برنامه تعالی مدرسه طبقه‌بندی شدند.

جدول (۲) : حمایت‌های نظری و تجربی تحلیل محتوای پژوهش

ملاک	حمایت پژوهشی و تجربی
نیازسنجی	(Susan, 2011) ، (Tolley , Flecknoe, 2016)
اهداف	(Amani, Asee, 2013)
عوامل فرهنگی	(Soltanizadeh , 2013) ، (Susan, 2011)
قوانین و مقررات	(Chan, 2008)
محتوا	(Susan, 2011) ، (Tolley , Flecknoe, 2016)
منابع انسانی	(Susan, 2011)
منابع کالبدی	(Susan, 2011)
منابع مالی	(Tolley , Flecknoe, 2016) ، (Amani, Asee, 2013)
منابع اطلاعاتی	(Soltanizadeh , 2013) ، (Susan, 2011)
یاددهی یادگیری	(Nudehi & etal, 2010) ، (Susan, 2011)
نظارت	(Tolley , Flecknoe, 2016) ، (Amani, Asee, 2013)
فعالیت‌های مکمل	(Susan, 2011) ، (Tolley , Flecknoe, 2016)
انگیزش	(Amani, Asee, 2013)
خلاقیت	(Mohebbi & etal, 2015) ، (Chan, 2008)
نوآوری سازمانی	(Nudehi & etal, 2010) ، (Mohebbi & etal, 2015) ، (Susan, 2011)
عملکرد تحصیلی	(Chan, 2008) ، (Susan, 2011)
ارتقاء حرفه‌ای	(Chan, 2008) ، (Susan, 2011)
توسعه مشارکت	(Nudehi & etal, 2010) ، (Amani, Asee, 2013) ، (Susan, 2011)
سلامت روان	(Susan, 2011)

جدول ۲ حمایت‌های نظری و تجربی پژوهش را نشان می‌دهد. که به صورت واضح می‌توان نتایج بسیاری از پژوهش‌ها را مشاهده کرد.

(۲) بخش کمی: جامعه آماری در بخش کمی این پژوهش شامل کارشناسان، مدیران و معلمان مدارس متوسطه دوم مجری برنامه تعالی مدیریت مدرسه در استان‌های (کردستان، همدان و کرمانشاه) بودند که شامل (۳۲۵ کارشناس، ۱۵۴ مدیر و ۲۳۵۰ معلم) و در مجموع ۲۸۲۹ نفر بودند که با استناد به فرمول کوکران و با در نظر گرفتن تعداد کارشناسان، مدیران و معلمان مدارس مجری برنامه تعالی در مجموع ۶۵۶ نفر (۱۷۶ کارشناس، ۱۲۰ مدیر و ۳۶۰ معلم) به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. خوشه‌ها در این پژوهش مناطق آموزشی استان‌های مذکور بود (همدان ۱۹ منطقه، کرمانشاه ۲۴ منطقه و کردستان ۱۶ منطقه)، از هر استان ۵ منطقه به صورت تصادفی انتخاب شد. کارشناسان ادارات کل مناطق منتخب (۱۷۶ نفر) به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند. در بخش مدیران و معلمان از هر منطقه ۸ مدرسه متوسطه دوم دولتی مجری برنامه تعالی (چهار مدرسه دخترانه و چهار پسرانه)، جمعاً ۱۲۰ مدرسه (۶۰ دخترانه و ۶۰ پسرانه) به صورت تصادفی انتخاب شد که مدیران این مدارس و در صورت نبود آنان معاونین مدرسه و ۳ نفر از معلمان این مدارس، در مجموع ۱۷۶ کارشناس، ۱۲۰ مدیر و ۳۶۰ معلم به صورت تصادفی به عنوان اعضای نمونه انتخاب شدند.

ابزار جمع‌آوری داده‌های کمی: برای گردآوری داده‌های موردنیاز در خصوص ارزشیابی کیفیت برنامه تعالی مدرسه پرسشنامه ۹۴ سؤالی تدوین گردید. در تدوین این پرسشنامه از مصاحبه استفاده شده و تمامی سؤالات بر اساس مضامین پایه و سازمان دهنده استخراج شده‌اند. سؤال‌های پرسشنامه بر اساس طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت از (بسیار ضعیف = ۱ تا نمره ۵ = بسیار مطلوب) تدوین شد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات در این بخش تحقیق جهت بررسی نظرات موافق و مخالف اساتید صاحب‌نظر در مورد مؤلفه‌های استخراج شده از آزمون دوجمله‌ای استفاده گردید. برای بررسی و آزمون نشانگرهای تشکیل‌دهنده مؤلفه‌های ارزشیابی برنامه تعالی مدرسه از روش تحلیل عاملی تأییدی استفاده گردید. برای تعیین وضعیت کیفیت عوامل مدل سیپ در ارزشیابی برنامه تعالی مدرسه از نمره Z و تحلیل واریانس مکرر استفاده شد.

جدول (۳) : مقایسه نظرهای موافق و مخالف صاحب نظران

سطح معناداری	احتمال متوسط	P_Q	تعداد	نظر متخصص	ملاک های زمینه
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۹۰	۱۸	موافق	نیازسنجی
		۱۰	۲	مخالف	
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۹۵	۱۹	موافق	اهداف
		۵	۱	مخالف	
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۸۵	۱۷	موافق	عوامل فرهنگی
		۱۵	۳	مخالف	
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۸۰	۱۶	موافق	عوامل اجتماعی
		۲۰	۴	مخالف	
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۸۵	۱۷	موافق	عوامل اقتصادی
		۱۵	۳	مخالف	
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۹۵	۱۹	موافق	قوانین و مقررات
		۵	۱	مخالف	

سطح معناداری	احتمال متوسط	P_Q	تعداد	نظر متخصص	ملاک های درون داد
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۹۵	۱۹	موافق	محتوا
		۵	۱	مخالف	
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۹۵	۱۹	موافق	منابع انسانی
		۵	۱	مخالف	
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۸۵	۱۷	موافق	منابع کالبدی
		۱۵	۳	مخالف	
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۹۰	۱۸	موافق	منابع مالی
		۱۰	۲	مخالف	
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۸۰	۱۶	موافق	منابع زمانی
		۲۰	۴	مخالف	
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۸۰	۱۶	موافق	منابع اطلاعاتی
		۲۰	۴	مخالف	

سطح معناداری	احتمال متوسط	P_Q	تعداد	نظر متخصص	ملاک های فرایند
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۹۰	۱۸	موافق	آموزش
		۱۰	۲	مخالف	
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۹۵	۱۹	موافق	نظارت

سطح معناداری	احتمال متوسط	P_Q	تعداد	نظر متخصص	ملاک‌های برون داد
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۵	۱	مخالف	فعالیت‌های مکمل
		۸۵	۱۷	موافق	
		۱۵	۳	مخالف	
۰/۰۴۰	۰/۵۰	۸۰	۱۶	موافق	انگیزش
		۲۰	۴	مخالف	
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۹۰	۱۸	موافق	خلاقیت
		۱۰	۲	مخالف	

سطح معناداری	احتمال متوسط	P_Q	تعداد	نظر متخصص	ملاک‌های برون داد
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۹۵	۱۹	موافق	نوآوری سازمانی
		۵	۱	مخالف	
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۸۵	۱۷	موافق	عملکرد تحصیلی
		۱۵	۳	مخالف	
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۹۰	۱۸	موافق	ارتقاء حرفه‌ای
		۱۰	۲	مخالف	
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۹۵	۱۹	موافق	توسعه مشارکت
		۵	۱	مخالف	
۰/۰۰۰۱	۰/۵۰	۹۰	۱۸	موافق	سلامت روان
		۱۰	۲	مخالف	

نتایج آزمون دوجمله‌ای جدول (۳) نظرهای موافق و مخالف اساتید و صاحب‌نظران در ارتباط با مؤلفه‌ها و نشانگرهای بخش کیفی نشان داد که در تمام مؤلفه‌ها نظرات موافق بالای ۵۰٪ بوده ، لذا سؤالات پرسشنامه مورد تأیید اساتید بوده است.

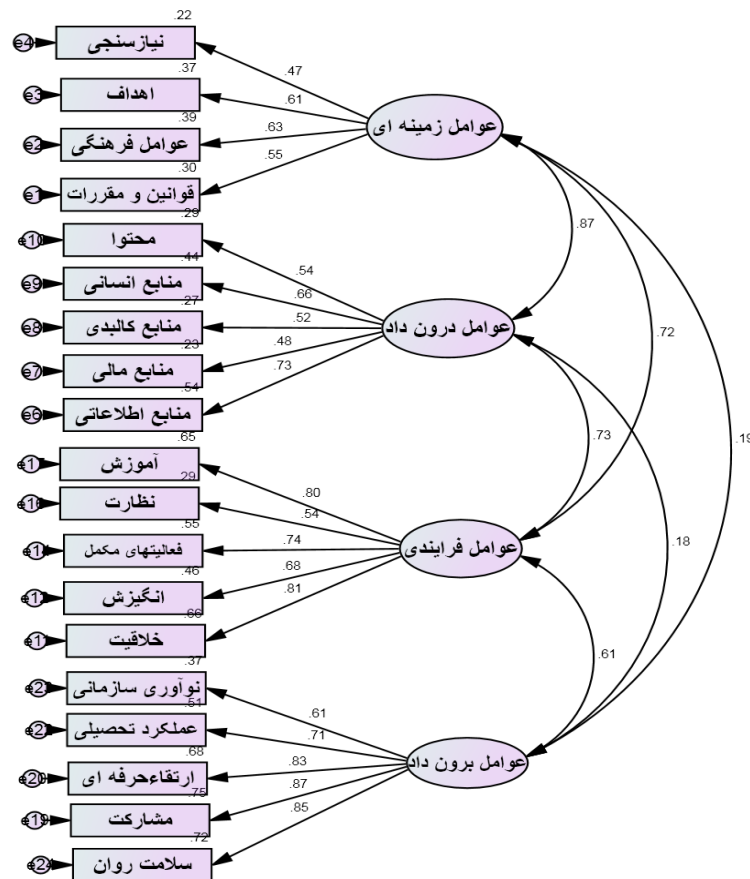
سؤال دوم: مدل روابط عوامل چهارگانه مدل سیپ در ارزشیابی برنامه تعالی مدرسه تا چه حد از اعتبار و پایایی لازم برخوردار است؟

برای بررسی و آزمون نشانگرها و مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده مقیاس تهیه‌شده از بخش کیفی تحقیق، از تحلیل عاملی تأییدی استفاده گردید. اولین شاخص موردبررسی آماره مجذور کای است که اگر بین ۱ تا ۳ باشد، حاکی از برازش الگوست. با توجه به این که نسبت مجذور کای به درجه آزادی برابر با ۲/۹۰ بوده ، مشخص می‌شود که پرسشنامه ارزشیابی برنامه تعالی مدرسه برحسب این شاخص از روایی خوبی برخوردار بوده است. دومین شاخص موردبررسی در تحلیل عاملی، شاخص RMSEA است و مقدار کمتر از ۰/۱ بیانگر برازش مناسب آن است، در این

پژوهش مقدار آن برابر با ۰/۰۸۴ بود که حکایت از برازش نسبتاً مناسب مدل مشاهده شده دارد. بر اساس نظر (Weston & Gore, 2006) به طور کلی شاخص های CFI، AGFI و NFI بالاتر از ۰/۹۰ نشان دهنده برازش مناسب الگو و بالاتر از ۰/۸۰ نشان دهنده برازش نسبتاً خوب یا متوسط الگو است. در این پژوهش شاخص های مزبور نشان از برازش نسبتاً خوب الگو و روایی سازه پرسشنامه ارزشیابی برنامه تعالی مدارس دارند. بار عاملی و مقدار t مؤلفه های بعد از اصلاح مدل در نمودار ۱ و جدول ۴ ارائه گردیده است.

جدول (۴): بار عاملی و مقادیر t مؤلفه های مقیاس ارزشیابی

مقدار t	بارهای عاملی استاندارد	مؤلفه های زمینه
۴/۵۲	۰/۴۷	نیازسنجی
۸/۸۰	۰/۶۱	اهداف
۸/۸۸	۰/۶۳	عوامل فرهنگی
۷/۶۰	۰/۵۸	قوانین و مقررات
مقدار t	بارهای عاملی استاندارد	مؤلفه های درون داد
۱۲/۵۰	۰/۵۴	محتوا
۱۴/۳۶	۰/۶۶	منابع انسانی
۱۲/۸۱	۰/۵۲	منابع کالبدی
۱۱/۲۴	۰/۴۸	منابع مالی
۱۶/۴۷	۰/۷۳	منابع اطلاعاتی
مقدار t	بارهای عاملی استاندارد	مؤلفه های فرایند
۲۳/۵۵	۰/۸۰	آموزش
۱۲/۳۱	۰/۵۴	نظارت
۲۰/۶۴	۰/۷۴	فعالیت های مکمل
۱۵/۷۴	۰/۶۸	انگیزش
۲۵/۲۸	۰/۸۱	خلاقیت
مقدار t	بارهای عاملی استاندارد	مؤلفه های برون داد
۱۳/۲۸	۰/۶۱	نوآوری سازمانی
۱۸/۸۴	۰/۷۱	عملکرد تحصیلی
۲۳/۴۷	۰/۸۳	ارتقاء حرفه ای
۳۰/۳۶	۰/۸۷	توسعه مشارکت
۲۹/۱۸	۰/۸۵	سلامت روان

نمودار (۱): مدل ساختاری پژوهش

بعد از انجام تحلیل عاملی تأییدی دو مؤلفه عوامل اجتماعی و عوامل اقتصادی در بخش زمینه و مؤلفه منابع زمانی در بخش درون داد از ۲۲ مؤلفه اولیه به دلیل داشتن بار عاملی کمتر از ۰/۴۰ در فرایند اصلاح مدل حذف گردید و سایر مؤلفه‌ها به دلیل داشتن بار عاملی بیشتر از ۰/۴۰ و مقدار t بیشتر از ۱/۹۶ از قابلیت خوبی در تشکیل ساختار مقیاس ارزشیابی برنامه تعالی مدرسه بر اساس مدل سیپ برخوردار بودند. همان‌گونه که نتایج جدول (۴) نشان می‌دهد مقیاس نهایی تدوین‌شده در مرحله کمی تحقیق با ۸۵ نشانگر و نوزده مؤلفه در قالب چهار عامل مدل سیپ برای ارزشیابی برنامه تعالی مدرسه تأیید شد. جهت بررسی پایایی مقیاس نهایی نیز از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. آلفای کرونباخ برای عامل زمینه ۰/۸۱، درون داد ۰/۸۰، فرایند ۰/۷۶، برون داد ۰/۸۷ و برای کل پرسشنامه ۰/۸۳ به دست آمد. با توجه به ضریب آلفای بالاتر از ۰/۷۰ پایایی این مقیاس مورد تأیید قرار گرفت.

سؤال سوم: وضعیت کیفیت برنامه تعالی مدرسه بر اساس مدل سیپ در مدارس متوسطه دوم استان های مذکور چگونه است؟

جدول (۵) : وضعیت کیفیت عوامل و مؤلفه های مدل سیپ

نمره Z	انحراف استاندارد	نمره خام	مقدار کل	مؤلفه ها
-۰/۲۴	۰/۴۸۲	۳/۲۵	۶۱۴	زمینه
-۱/۳۰	۰/۷۵۳	۳/۰۹	۶۱۴	نیازسنجی
۰/۵۲	۰/۶۹۶	۳/۳۱	۶۱۴	اهداف
۱/۲۶	۰/۶۴۱	۳/۴۰	۶۱۴	عوامل فرهنگی
-۰/۹۳	۰/۷۶۴	۳/۱۴	۶۱۴	قوانین و مقررات
-۰/۷۱	۰/۶۷۸	۳/۱۸	۶۱۴	درون داد
۰/۲۹	۰/۵۹۱	۳/۱۹	۶۱۴	محتوا
۰/۳۲	۰/۷۷۸	۳/۲۰	۶۱۴	منابع انسانی
۰/۲۷	۰/۶۲۴	۳/۱۸	۶۱۴	منابع کالبدی
-۱/۳۸	۰/۷۱۶	۲/۶۳	۶۱۴	منابع مالی
۱/۴۲	۰/۵۸۱	۳/۵۶	۶۱۴	منابع اطلاعاتی
-۰/۷۵	۰/۸۲۶	۳/۱۷	۶۱۴	فرایند
۰/۰۳	۰/۵۲۴	۳/۲۵	۶۱۴	آموزش
-۱/۲۱	۰/۸۹۶	۳/۰۶	۶۱۴	نظارت
-۰/۸۳	۰/۶۹۲	۳/۱۲	۶۱۴	فعالیت های مکمل
-۰/۶۷	۰/۷۴۸	۳/۱۴	۶۱۴	انگیزش
۰/۵۴	۰/۶۵۴	۳/۳۳	۶۱۴	خلاقیت
۱/۷۰	۰/۵۷۰	۳/۵۱	۶۱۴	برون داد
-۰/۷۵	۰/۸۹۷	۳/۳۱	۶۱۴	نوآوری سازمانی
-۰/۶۹	۰/۷۶۹	۳/۳۲	۶۱۴	عملکرد تحصیلی
۰/۵۹	۰/۶۹۸	۳/۵۳	۶۱۴	ارتقاء حرفه ای
۱/۲۵	۰/۷۱۲	۳/۶۴	۶۱۴	مشارکت
۰/۷۹	۰/۵۴۱	۳/۵۶	۶۱۴	سلامت روان
۳	۰/۳۶۷	۳/۲۷	۶۱۴	برنامه تعالی مدرسه

نتایج جدول (۵) نشان می دهد، مقدار Z زمینه های برنامه تعالی مدرسه برابر ۰/۲۴- بوده که ۰/۲۴ پایین تر از میانگین استاندارد و در سطح ضعیفی قرار دارد، از بین مؤلفه های عوامل زمینه بالاترین مقدار مربوط به عوامل فرهنگی و کمترین مربوط به نیازسنجی بوده است. مقدار Z پیرامون وضعیت درون دادهای برنامه تعالی مدرسه برابر ۰/۷۱- بوده که نشان می دهد ۰/۷۱

پایین تر از میانگین استاندارد قرار دارد و می توان گفت درون داده های برنامه تعالی مدرسه در سطح ضعیفی قرار دارند. از بین مؤلفه های عوامل درون داد بالاترین مقدار مربوط به منابع اطلاعاتی و کمترین مربوط به منابع مالی بوده است. مقدار Z پیرامون وضعیت فرایندهای برنامه تعالی مدرسه برابر $-0/75$ بوده که نشان می دهد $0/75$ پایین تر از میانگین استاندارد و از وضعیت ضعیفی برخوردارند، از بین مؤلفه های عوامل فرایندی بالاترین مقدار مربوط به خلاقیت و کمترین مربوط به نظارت بوده است. مقدار Z پیرامون وضعیت عوامل برون داد برنامه تعالی مدرسه برابر $1/70$ بوده که نشان می دهد $1/70$ بالاتر از میانگین معیار قرار دارد و از وضعیت مطلوبی برخوردار است. از بین مؤلفه های عوامل برون داد بالاترین مقدار مربوط به توسعه مشارکت و کمترین مربوط به نوآوری سازمانی بوده است.

جدول (۶) : نتایج آزمون تحلیل واریانس مکرر برای مقایسه میزان عوامل مدل سیپ

میانگین عوامل مدل سیپ مدرسه در ارزشیابی برنامه تعالی مدرسه					
عوامل	زمینه	درون داد	فرایند	برون داد	تعالی
میانگین	۳/۲۴	۳/۱۸	۳/۱۷	۳/۵۱	۳/۲۷
انحراف معیار	۰/۴۹۸	۰/۴۶۷	۰/۵۲۰	۰/۵۱۷	۰/۳۶۶
منابع واریانس	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	معنی داری
بین اندازه ها	۹۰۴۰/۶۱	۱	۹۰۴۰/۶۱	۱۳/۵۶	۰/۰۴۷
درون آزمودنی	۲۰/۸۴۹	۳	۶/۹۵۰		
خطا	۴۱۹/۶۸۸	۶۱۰	۰/۵۱۲		
کل	۹۴۸۱/۱۴۷	۶۱۴			

نتایج جدول ۶ نشان می دهد F با مقدار $13/56$ در سطح معناداری $0/047$ حاکی از این است که تفاوت بین عوامل مدل سیپ در کیفیت برنامه تعالی مدرسه در سطح $0/05$ معنی دار بوده است. از بین عوامل مدل سیپ عوامل برون داد با مقدار $3/51$ و عامل فرایند با میانگین $3/17$ به ترتیب از بالاترین و ضعیف ترین کیفیت در برنامه تعالی مدرسه برخوردار هستند.

بحث و نتیجه گیری

ارزشیابی برنامه تعالی مدرسه از یک طرف باعث بهبود و اصلاح کیفیت برنامه تعالی مدرسه می شود و از طرف دیگر شناسایی عوامل مدل سیپ در ارزشیابی برنامه مورد مطالعه باعث می شود تا اهمیت هر یک از این شاخص ها در بهبود کیفیت برنامه تعالی مشخص شود و

کیفیت برنامه از نظر زمینه ، درون داد، فرایند و برون دادها بهبود یابد . در این راستا از مهم ترین عوامل مؤثر در ارزشیابی برنامه تعالی مدرسه، عوامل زمینه ای ، درون داد، فرایند و برون دادهای مربوط به آن است. لذا در این پژوهش به شناسایی این عوامل در ارزشیابی عملکرد برنامه تعالی مدرسه پرداخته شد. نتایج این پژوهش نشان داد که مؤلفه های ارزشیابی برنامه تعالی مدرسه در عامل زمینه شامل: نیازسنجی، اهداف، عوامل فرهنگی، قوانین و مقررات است، یافته های این بخش تحقیق با پژوهش (Tolley , Flecknoe, 2016) که نیازسنجی و تدوین هدف، (Chan, 2008) (تمرکززدایی، (Susan, 2011) فرهنگ سازمانی، را از استراتژی های ارزیابی تعالی مدرسه معرفی کرده اند، همخوانی دارد. همچنین مؤلفه های محتوا، منابع انسانی، کالبدی، مالی، اطلاعاتی از شاخص های مؤثر در ارزیابی درون دادهای برنامه تعالی مدرسه هستند که نتایج مطالعات (Susan, 2011) که منابع مالی و کالبدی ، برنامه درسی، بودجه و امکانات و تجهیزات ، فناوری اطلاعات را از عوامل مهم ارزیابی درون داد قلمداد کرده اند را تأیید می کند. همچنین نتایج پژوهش نشان داد که بر اساس فرایند یاددهی یادگیری، نظارت، فعالیت های مکمل، انگیزش و خلاقیت می توان فرایندهای برنامه تعالی را ارزیابی کرد. نتایج این بخش از تحقیق، نتایج مطالعات (Susan, 2011) فرایند یاددهی یادگیری و (Chan, 2008) و (Amani, Asee, 2013) که نظارت و ارزیابی مستمر، تشویق کارکنان دارای دیدگاه جدید ، خلاقیت را از عوامل مهم ارزیابی فرایند قلمداد کرده اند تأیید می کند. همچنین نتایج نشان داد که مؤلفه های نوآوری سازمانی، عملکرد تحصیلی، ارتقای حرفه ای، مشارکت و سلامت روان در ارزشیابی برون دادهای برنامه تعالی مدرسه نقش مؤثری دارند. نتایج این بخش پژوهش نتایج تحقیق (Amani, Asee, 2013) که توسعه مشارکت، نوآوری، (Susan, 2011) غنی سازی برنامه ها، یادگیری عملی ، بهداشت و ایمنی، توسعه مهارت ها، مشارکت و نوآوری، (Chan, 2008) ارتقای حرفه ای معلمان و استفاده سودآور را از پیامدهای مدیریت کیفیت می دانند تأیید می کند. بنابر نتایج پژوهش توصیه می شود که مؤلفه های کلیدی برنامه تعالی مدرسه مورد توجه مسئولان طراحی برنامه قرار گیرد تا مدارس به نحو شایسته به اهداف آموزش و پرورش و سند تحول بنیادین نائل شوند. همچنین از آنجا که ابزار تدوین شده این پژوهش با توجه به ماهیت تحقیقات ارزشیابی، نوعی مدل بازخورد دهنده جهت رفع چالش هاست. پیشنهاد می شود از ابزار تدوین شده در این پژوهش برای ارزشیابی کیفیت برنامه تعالی مدرسه و برنامه های مشابه آن در آموزش و پرورش نظیر برنامه تدبیر استفاده شود. در بررسی وضعیت کیفیت عوامل مدل سیپ در برنامه تعالی مدرسه نتایج نمرات Z حاکی از این بود که زمینه های برنامه تعالی مدرسه ۰/۲۴- پایین تر از میانگین بوده و از وضعیت ضعیفی

برخوردارند. این وضعیت بیانگر این موضوع است که طراحان این برنامه به نیازسنجی، اهداف، عوامل فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی این برنامه توجهی کم داشته‌اند؛ در حالی که به‌زعم Turk (2008) حرکت مطلوب و دست‌یابی قطعی به تعالی سازمانی پایدار، نیازمند استقرار زیرساخت‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی خاصی است که بدون توجه به آن، تحقق تعالی، کاری مشکل و حتی غیرممکن خواهد بود. در بررسی وضعیت عوامل درون داد برنامه تعالی مدارس نتایج پژوهش نشان داد عوامل درون داد با مقدار ۰/۷۱- پایین‌تر از میانگین در سطح ضعیفی قرار دارند. پس لازم است مسئولان تدوین‌کننده این برنامه به محتوا، منابع انسانی، مالی، کالبدی و اطلاعاتی این برنامه توجه لازم را مبذول دارند. از جمله این‌ها برای ارتقاء اثربخشی برنامه، توجه به مکان و فضای آموزشی و بهره‌گیری از امکانات کمک‌آموزشی برای بهبود یادگیری شرکت‌کنندگان و رعایت زمان در نظر گرفته به‌خصوص برای بروز خلاقیت و فعالیت‌های مکمل امری ضروری است. توصیه می‌شود شرایط و امکانات مادی و معنوی مناسب برای مجریان برنامه به‌منظور رشد و افزایش علم و دانش، بهبود روابط اجتماعی و انسانی و افزایش توانایی‌های علمی، اخلاقی و معنوی فراهم شود. همچنین از آنجاکه استفاده و به‌کارگیری دانش روز و فناوری اطلاعات توسط مدرسان برنامه تعالی در به‌روز شدن دانش فراگیران تأثیر زیادی دارد، پیشنهاد می‌شود طراحی محتوای آموزشی و روش‌های تدریس آن به صورتی باشد که قابل‌اجرا و عملیاتی در محیط کار شود. در بررسی وضعیت فرایندهای برنامه تعالی مدارس نتایج پژوهش نشان داد عوامل فرایندهای برنامه با مقدار ۰/۷۵- پایین‌تر از میانگین از وضعیت ضعیفی برخوردارند. با توجه به تأثیر آموزش در ارتقاء برنامه پیشنهاد می‌شود در انتخاب و گزینش مدرسان دقت نظر بیشتری صورت گیرد. درزمینه‌ی تقویت انگیزش به‌عنوان مؤلفه کلیدی در ارتقاء برنامه لازم است سازمان تا آنجا که می‌تواند موجبات شکل‌گیری این نگرش مثبت را در مجریان برنامه فراهم نماید. در نظارت برنامه تعالی مدارس پیشنهاد می‌گردد که از متخصصان و به‌خصوص علاقه‌مندان ارزشیابی استفاده شود. همچنین در کوتاه‌ترین زمان ممکن به مجریان برنامه بازخورد لازم داده شود، و نیز از روش‌های متنوع برای ارزشیابی استفاده گردد، مدارس مجری باهم مقایسه نشوند، زیرا مدارس در سطوح پیشرفته بدون هیچ‌گونه منابع اضافی و یا مداخلات به تعالی موردنظر می‌رسند، اما مدارس سطح پایین به دلیل نداشتن شرایط مساعد در تمام زمینه‌های آموزشی دیرتر به این امر دستیابی پیدا می‌کنند. روشن بودن مؤلفه‌های ارزشیابی و تناسب ارزشیابی با ویژگی‌های مجریان برنامه نیز از عوامل مهمی هستند که با توجه به آن‌ها می‌توان موجبات اثربخشی بیشتر برنامه مذکور را فراهم کرد. در بررسی وضعیت برون دادهای برنامه تعالی مدرسه، نتایج نشان داد که برون داد

برنامه تعالی مدرسه استان های مورد مطالعه با مقدار $1/70$ بالتر از میانگین از وضعیت مطلوبی برخوردار هستند، نتایج این سؤال پژوهش با مطالعه ایستی (۲۰۱۵) همخوانی دارد. مطلوب بودن سطح کیفیت برون دادهای برنامه تعالی به نسبت سایر عوامل مدل سیپ بر مبنای نتایج پژوهش به این دلیل است که تأکید برنامه تعالی مدرسه و مسئولان بیشتر از فرایند اجرای برنامه بر نتایج برنامه بوده است، توصیه می شود برای بهبود کیفیت برنامه تعالی علاوه بر توجه به نتایج برنامه به زمینه ها، درون دادها و فرایندهای برنامه مذکور نیز توجه شود.

منابع

- Agrawel, S. (2008). Competency Based CIPP Model: An Integrative Perspective. *Indian Journal of Industrial Relations*, 3: 12-18.
- Amani, J., & Asee, Sh. (2013). Factors Affecting Teachers' Excellence from the Perspective of Queen Rania Award -Winning Teachers: (A Jordanian Case). *Education and Practice*, 4, 8:71-82.
- Balabonien, V. (2014). The peculiarities of performance measurement in universities. *19th International Scientific Conference Economics and Management*.
- Chan, D. (2008). A comparative study of Singapore's school excellence model with Hong Kong's school-based management. *International Journal of Educational Management*, 22, 6: 488-505.
- Chavoshi Hosseini, L. (2014). "The role of educational factors in the quality of education process from the point of view of high school principals and teachers in Tehran". Master's Thesis, Islamic Azad University, Tehran Central Branch. (Persian)
- Chiş ,O., & Bocoş, M. (2015). Exploratory Study on Specific Needs and Training Opportunities in Romania for School Mediators. *Social and Behavioral Sciences*, 209: 122-128.
- Isti .H, S. (2015). Model of Independent Working Group of Teacher and its Effectiveness towards the Elementary School Teacher's Ability in Conducting Mathematics Learning. *Social and Behavioral Sciences*, 214:43-50.
- Khosroupour, A. (2011). "The study of the level of knowledge and application of the method and principles of quality management by high school principals of Zahedan education and its relationship with the effectiveness of school principals." Master's thesis, Sistan and Baluchestan University. (Persian)
- Kiamanesh, A. (2013). Cipp evaluation model. *Iranian Encyclopedia Curriculum*, Axis 7 Evaluation. (Persian)
- Kline, R.B. (2011). *Principles & Practice of Structural Equation Modeling*. Second Edition, New York: The Guilford Press.

- Ministry of Education. (2014). *School management excellence*. (Persian)
- Mohd. R, A.H., Mokhtar, A., Zainol, M, Nur .B, Z. A., & Hanafiah, A.(2015). Conceptual Framework of Innovation Excellence Model for Higher Education Institutions. *Social and Behavioral Sciences*, 174: 2846–2848.
- Mohebbi, a, Mesgarzadeh, M, & Momen KIA, Z. (2015). *School in the mirror of Excellence*. Tehran: Moin. (Persian)
- Moullin, M. (2004), "Eight Essentials of Performance Measurement". *International Journal of Health Care Quality Assurance*, 17, 13: 110-112.
- Mynbayeva,A., Akshalova, B., Batanova, A., & Sadvakassova, Z. (2016). "The Work of the School Psychologist with Underachieving Children". *Social and Behavioral Sciences*, 217,5: 895-902.
- Nudehi, H. (2010). *Designing an Excellence Model for Teaching High School Teachers*. Doctoral dissertation, Tehran University, Faculty of Psychology and Educational Sciences. (Persian)
- Nudehi, H; Taslimi; M.S; Mirkamali; S.M; & Mirsepasy, N. (2010). Designing an Appropriate Excellence Model in Education. *Education*, 101: 7- 28. (Persian)
- Plano.C, V. L.,& Creswell. J, W. (2014). *Understanding Research: A Consumer's Guide*. Copyright 2015, by Pearson Education, Inc. Second edition. ISBN-13: 978-0-13-290223-6.
- Sadat, F. (2014). "Investigating the level of awareness of managers on the model of excellence in the First high schools in Tehran". Master's Thesis, Central Tehran Branch. (Persian)
- Saraydarian, H. (2015). *In the excellence of teaching organizational excellence*. Tehran: Educational Institution Cultural Foundation. (Persian)
- Shirbagi, N., Salimi, J., & Azadbakht, N. (2016). Assessment of High Schools from the Stakeholders Point of View Based on the Total Quality Management Standards in Education. *School Administration Journal*, 4. (2), 145-164. (In Persian)
- Soltanizadeh, M. R (2013). "Examination and identification of the requirements for the successful establishment of comprehensive quality management in schools in Tehran". Master's Thesis, Faculty of Management and Economics of Kerman. (Persian)
- Susan. M , F.(2011) . Designing Transformations: Schools of excellence . *Acta Astronautica* , 69: 1132–1142.
- Tee.N. P ,& Chan, D. (2008). A comparative study of Singapores school excellence model with Hong Kongs School Based management. *International Journal of Educatioal research*, 22(6): 488-505.
- Tolley, J., & Flecknoe, M.(2016). Evaluation of an 'Excellence Cluster'of schools. *MiE*, 17 ,4:10-13.
- Turk , K .(2008). Performance Appraisal and the Compensation of Academic Staff in the University of Tartu. *Balt ic Journal of Management*,.3,1: 40-54 .